

Pomoc praktikům v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních

Evropská justiční síť a Eurojust

Co pro Vás můžeme udělat?

6. května 2014

Úvod

Tento dokument, jehož cílem je napomoci praktikům při rozhodování, zda případy z oblasti justiční spolupráce ve věcech trestních řešit prostřednictvím EJS nebo Eurojustu, je výsledkem společného úsilí pracovní skupiny EJS-Eurojustu (SPS). Dokument má napomoci, aby EJS a Eurojust při řešení případů spadajících do jejich působnosti, účinně a efektivně využívaly svůj čas a zdroje, a má zamezit duplicitě činností vykonávaných oběma subjekty.

Dokument informuje praktiky z oblasti justice v členských státech o službách a pomoci v rámci justiční spolupráce v trestních věcech, jež mohou EJS a Eurojust nabídnout. Pojednává také o fungování národního koordinačního systému Eurojustu (NKSE). Dokument však nemá za cíl nahradit žádné vnitrostátní ustanovení ani směrnici týkající se rozdělení případů podle působnosti mezi EJS a Eurojust.

I Co je Evropská justiční síť?

EJS je síť národních kontaktních bodů zřízená pro usnadnění justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy.

Národními kontaktními body jsou v jednotlivých členských státech státní zástupci, soudci nebo jiné osoby zabývající se profesně justiční spoluprací v trestních věcech. Národní kontaktní body jsou určeny jednotlivými členskými státy z ústředních anebo jiných orgánů podílejících se na justiční spolupráci, jak v oblasti obecné kriminality, tak v oblasti závažné trestné činnosti, např. organizovaného zločinu, korupce, obchodování s drogami a terorismu. EJS je tvořena více než 300 národními kontaktními body působícími ve 28 členských státech. Z řad těchto kontaktních bodů každý členský stát jmenuje jednoho národního korespondenta EJS. Každý členský stát také jmenuje technického korespondenta, jenž spravuje záležitosti související s elektronickými nástroji EJS.

Správním orgánem EJS je Sekretariát EJS sídlící v Haagu. K zajištění úzké interakce mezi Eurojustem a EJS jsou zaměstnanci Sekretariátu současně zaměstnanci Eurojustu. Sekretariát však vykonává svou činnost jako samostatný útvar. Kromě jiného odpovídá za poskytování podpory národním kontaktním bodům při plnění jejich úkolů, za zřízení, provoz a vylepšování webu EJS a jeho operačních nástrojů, jakož i za celkovou správu EJS.

Podrobnější informace o Sekretariátu EJS můžete nalézt na webové adrese http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/ESS_Sekretariát.aspx. V případě zájmu můžete Sekretariát EJS kontaktovat také přímo na adrese: ejn@eurojust.europa.eu.

Co pro Vás může EJS udělat?

Potřebujete-li pomoc EJS, můžete se obrátit buď na kontaktní body ve svém státu, nebo na kontaktní body ve druhém členském státu. Podrobnější informace o kontaktních bodech najdete v části s omezeným přístupem na webu EJS -

<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/>. Přístup můžete získat prostřednictvím příslušných orgánů ve svém státu.

EJS lze využít v následujících případech:

- ***K identifikaci příslušných orgánů v zahraničí za účelem přímé komunikace***

Na webu EJS(www.ejn-crimjust.europa.eu) naleznete elektronický Atlas žádostí o vzájemnou právní pomoc a Atlas Evropských zatýkacích rozkazů (EZR). Oba Atlasy Vám pomohou identifikovat příslušné justiční orgány druhého členského státu, jakož i jejich adresy a telefonní/faxová čísla. Hlavní části Atlasů jsou přeloženy do všech oficiálních jazyků Evropské unie. Nenajdete-li požadovanou informaci v Atlasu, můžete o její okamžité poskytnutí požádat kontaktní bod EJS ve svém členském státu. Seznam kontaktních bodů EJS je z bezpečnostních důvodů chráněn heslem – kontaktní body EJS ve Vašem členském státu do něj však mají přístup. Potřebujete-li pomoc při navázání kontaktů s kontaktními body EJS v jiném členském státu, doporučíme Vám se obrátit na některý z Vašich národních kontaktních bodů.

- ***K usnadnění justiční spolupráce***

Potřebujete-li v konkrétním případě informace týkající se požadavků žádosti o právní pomoc zaslané z / do druhého členského státu, můžete se obrátit na kterýkoliv národní kontaktní bod anebo využít příslušné části webu EJS:

- ✓ *při zadávání žádosti*, potřebujete-li získat podrobnější informace o požadavcích stanovených právním řádem dožádaného členského státu nebo specifických náležitostech žádosti při použití článku 4 Úmluvy EU 2000 o vzájemné právní pomoci. *Kompendium* na webu EJS pak nabízí možnost vytvořit žádost elektronicky;
- ✓ *ve fázi vyřízení žádosti*, potřebujete-li získat dodatečné informace od dožadující strany k náležitému vyřízení její žádosti;
- ✓ *v případě průtahů nebo nevyřízení žádosti*, potřebujete-li zkontrolovat stav vyřízení v dožadovaném členském státu a/nebo urychlit vyřízení prostřednictvím intervence národního kontaktního bodu; nebo
- ✓ *při vydání EZR*, můžete použít formulář, který je k dispozici v části EZR webu EJS, kde můžete nalézt také praktické informace související s formuláři, prohlášeními a oznámeními z jiných členských států;
- ✓ *potřebujete-li urgentně informace o EZR nebo v případech vzájemné právní pomoci v krátkém termínu*;
- ✓ *potřebujete-li informace o stavu implementace právních nástrojů EU v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech nebo o relevantních praktických dokumentech* (tj. oznámeních, příručkách, hodnotících zprávách), prostřednictvím Knihovny EJS na webu:

<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libcategories.aspx>

- ***K usnadnění výměny informací mezi justičními orgány***

Vzhledem k tomu, že kontaktními body EJS jsou státní zástupci a soudci, EJS je schopna rychle a neformálně sdílet informace o probíhajících vyšetřováních nebo trestních řízeních, jakož i jejich výsledcích, zadržených osobách (vč. trvání doby zadržení) a soudních rozhodnutích v konkrétních případech. Tento typ výměny informací může předejít nutnosti zaslání formální žádosti do druhého členského státu. Jestliže v průběhu svého vyšetřování nebo trestního řízení takovéto informace potřebujete, a to zejména v urgentních situacích, a Vaše legislativa zaslání takového dotazu umožňuje, spojte se s kontaktním bodem EJS, a sdělte mu, proč informace potřebujete a stručně popište stav vlastního vyšetřování nebo trestního řízení.

- ***K získání informací o opatřeních souvisejících s vyšetřováním***

V části *Fiches Belges* obsahuje web EJS přehled relevantní vnitrostátní legislativy týkající se opatření souvisejících s vyšetřováním v oblasti vzájemné právní pomoci ve věcech trestních. Potřebujete-li více informací, vždy můžete své dotazy adresovat kontaktním bodům EJS.

II Co je Eurojust?

Eurojust je orgánem Evropské unie založeným v r. 2002 za účelem podpory a zlepšování koordinace a spolupráce mezi kompetentními orgány členských států v případech závažné přeshraniční trestné činnosti, jako je organizovaný zločin, korupce, obchodování s drogami či terorismus.

Eurojust sídlí v Haagu. Jeho klíčovou úlohou je usnadňování provádění žádostí o právní pomoc a nástrojů vzájemného uznávání jako například EZR.

Těžiště činnosti Eurojustu spočívá především ve spolupráci s kompetentními orgány členských států. Eurojust však může spolupracovat také s třetími státy vně EU.

Co pro vás může Eurojust udělat?

Pokud potřebujete pomoc Eurojustu, měli byste kontaktovat své národní zastoupení v Eurojustu. Další informace naleznete na webu Eurojustu:

<http://eurojust.europa.eu/Pages/home.aspx>

Eurojust může nabídnout širokou škálu praktické pomoci:

- ***Usnadnění justiční spolupráce***

Eurojust poskytuje podporu orgánům v jednotlivých státech prostřednictvím národních členů, jejich zástupců a asistentů, kteří mohou usnadnit kontakt mezi příslušnými orgány činnými v trestním řízení ve složitých či urgentních případech nebo v situacích, ve kterých se jiné způsoby spolupráce nejeví jako vhodné nebo pravděpodobně nepřinesou výsledky v požadovaném čase.

Eurojust může také pomoci při získávání informací o stavu vyřizování žádostí o právní pomoc nebo o provádění nástrojů vzájemného uznávání (např. EZR), pokud ostatní komunikační kanály (tj. přímý kontakt mezi vnitrostátními orgány nebo jiné komunikační kanály) nebyly úspěšné.

Eurojust může poskytnout pomoc také v případech, ve kterých žádosti o právní pomoc a nástroje vzájemného uznávání mají být vyřízeny urgentně. S ohledem na hlavní úkol Eurojustu, kterým je usnadňování mezinárodní justiční spolupráce, pro výměnu policejních či zpravodajských informací by měly být a priori využívány jiné cesty spolupráce.

Eurojust přijímá informace o velkém počtu trestních řízení vedených v členských státech. Pokud Eurojust takovými informacemi disponuje, může o těchto v případě vhodnosti informovat příslušné vnitrostátní orgány.

Státní zástupci a soudci mohou Eurojust kontaktovat za účelem přezkoumání náležitostí žádostí o právní pomoc ještě před jejich samotným odesláním.

- ***Předcházení a řešení konfliktů jurisdikcí***

V případě hrozících či nastalých konfliktů jurisdikce může být Eurojust požádán o nezávazné stanovisko, který členský stát je v lepším postavení vést trestní řízení.

- ***Koordinace trestních řízení***

Díky své struktuře, jakož i zkušenostem v oblasti mezinárodní justiční spolupráce, Eurojust napomáhá výměnou informací ke koordinaci paralelních trestních řízení vedených ve dvou či více členských státech. Napomáhá také určit, nakolik by příslušné orgány členských států měly pokračovat v paralelním vedení trestních řízení či tyto koncentrovat v jednom či několika členských státech.

Dále Eurojust napomáhá dialogu příslušných orgánů členských států o společných realizacích případů či o tom, ve kterém státě je nejvhodnější vést trestní řízení.

- ***Organizování a řízení koordinačních schůzek a koordinačních center***

Eurojust může organizovat koordinační schůzky v Haagu případně na jiném místě za účasti policistů, státních zástupců či soudců z různých členských států. Koordinačních schůzek se někdy účastní též zástupci třetích států, Europolu či OLAFu.

Koordinační schůzky představují velmi efektivní nástroj, když během těchto dochází k výměně informací o souvisejících trestních řízeních, mohou být plánovány realizace případů v několika státech současně, a to vše v rodném jazyce účastníků (Eurojust zajišťuje simultánní tlumočení). Během schůzek mohou být velmi rychle vyřešeny otázky, jejichž řešení konvenčními metodami by obvykle bylo časově neúměrně náročné.

Momentálně Eurojust hradí náklady na ubytování v Haagu a cestovní náklady pro dva účastníky z každého členského státu. Eurojust může též organizovat koordinační centra, cílem kterých je podporovat a koordinovat společné realizace případů (mnohdy byly dohodnuté během koordinačních schůzek), které je nezbytné provést současně v různých členských státech. Koordinační centra zajišťují přenos informací a koordinaci mezi kompetentními orgány v den realizace a to v reálném čase (například provádění domovních prohlídek současně v různých státech). Koordinační centra umožní také vyřešení případných otázek, které vyvstanou při realizaci EZR nebo prohlídkách a zajištění věcí, a to zajištěním doplnění příslušných žádostí nebo rozkazů.

- ***Podpora při vzniku a činnosti společných vyšetřovacích týmů***

Eurojust může asistovat při zřízení, fungování a následném vyhodnocování činnosti společných vyšetřovacích týmů (SVT). Eurojust může identifikovat vhodné případy pro zřízení SVT, může poskytnout užitečné právní a praktické informace, např. o zákonech, praktických překážkách a

osvědčených postupech v konkrétním státě. Může také poskytnout pomoc při samotné formulaci dohod o zřízení SVT a operačních akčních plánů pro činnost SVT. V případech, ve kterých to bude vhodné, se národní členové Eurojustu mohou účastnit SVT.

Eurojust může také poskytnout finanční podporu pro úhradu některých výdajů, které vzniknou v souvislosti s činností SVT, může také zapůjčit vybavení, jako například mobilní telefony. Více informací naleznete na webu:

<http://eurojust.europa.eu/Practitioners/Eurojust-Support-SVT/SVT/Pages/history.aspx>

- ***Koordinace a napomáhání vyřizování žádostí o právní pomoc adresovaných třetím státům nebo podaných třetími státy***

Potřebujete-li kontaktovat příslušný orgán ve třetím státě, můžete oslovit Vaše národní zastoupení v Eurojustu. Eurojust má kontaktní body v přibližně třiceti zemích (včetně Argentiny, Brazílie, Indie, Thajska, Ruské federace a Ukrajiny).

Eurojust má uzavřeny smlouvy o spolupráci také s Norskem, Spojenými státy americkými, Islandem, Švýcarskem, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie a Lichtenštejnskem. Takové smlouvy umožňují výměnu osobních údajů a jsou základem pro dislokaci styčných státních zástupců do Eurojustu (aktuálně zde působí zástupce Norska a USA).

Více informací naleznete na webové lokalitě Eurojustu:

<http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/Pages/agreements-concluded-by-eurojust.aspx>

III Jaká je role NKSE?

V současnosti je NKSE implementován v jednotlivých členských státech. NKSE má dvě hlavní funkce: 1) zajistit koordinaci činnosti jednotlivých korespondentů/kontaktních bodů/expertů ustanovených pro potírání zločinu, včetně národního korespondenta EJS a až tří kontaktních bodů EJS, a 2) usnadnit plnění úkolů Eurojustu v členských státech. Bude-li jmenováno několik korespondentů pro Eurojust, jeden z nich bude odpovědný za fungování NKSE.

NKSE jsou kromě jiných svěřeny tyto úkoly: 1) zajistit, aby rejstříku případů Eurojustu byly zasílány relevantní informace účinným a spolehlivým způsobem, 2) pomoci určit, jestli si případ vyžaduje pomoc Eurojustu nebo EJS a 3) pomoci národním členům Eurojustu při určení příslušných orgánů k vyřízení žádostí o justiční a nástrojů vzájemného uznávání.

IV EUROJUST nebo EJS – kterou cestou se vydat?

Eurojust a EJS jsou vám k dispozici. Nejste-li si jisti, na kterou z těchto institucí se se obrátit, není to problém. EUROJUST a kontaktní body EJS spolu mohou úzce spolupracovat a zajistit postoupení Vaší žádosti nejvhodnějšímu aktéru. Není tak nezbytné adresovat tutéž žádost současně oběma institucím.